

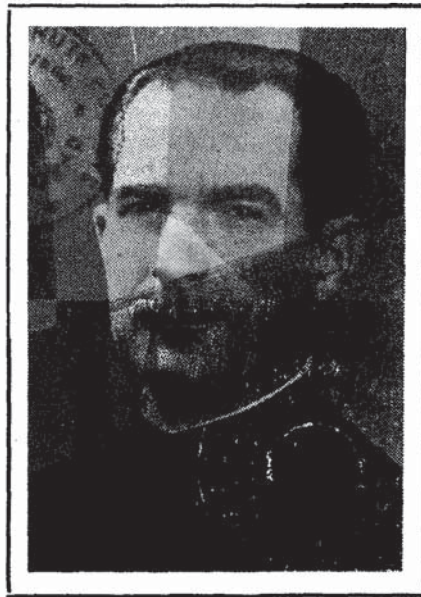
БОГОСЛОВЉЕ

ИЗДАЈЕ
ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ
У БЕОГРАДУ

Година XX (XXXV)

1976

Свеска 1 и 2

† ПРОТОБАКОН ДР МИЛОШ ЕРДЕЉАН
професор Богословског факултета

Нестао је један од сарадника и бивших уредника „Богословља”. Умро је 16. јула 1976. године Др Милош Ердељан, после операције у Београду. Опело је извршио Њ. Преосвештенство викарни епископ марчански др Данило, у цркви св. Николе у Београду 18. јула у присуству Њ. Преосвештенства епископа жичког др Василија који је представљао Његову Светост српског патријарха Германа, који услед одсуства из Београда није могао лично извршити опело над својим личним пријатељем и сарадником, — као и у присуству епископа

банатског Висариона, уз учешће већег броја београдског свештенства и више ђакона. Опелу је присуствовао и Митрополит скопски Доситеј са својом пратњом. Од покојника се у име Богословског факултета опростио декан др Благота Гардашевић.

Сахрањен је проф. Ердељан на православном гробљу у Сремским Карловцима истог дана поподне, после помена у Саборној цркви у Карловцима. Поворка са великим бројем свештеника из Сремских Карловаца, Новог Сада и Београда, много пријатеља и поштовалаца покојног Ердељана, упутила се право на гробље тужно певајући последње „Свјати Боже...“ На гробљу се од свог професора опростио јереј Младомир Тодоровић, проф. Богословије у Сремским Карловцима, др Воја Марјановић као члан певачког друштва „Обилић“ и студент Богословског факултета Рајко Недић. Помен је извршио епископ Данило.

Протођакон др Милош Ердељан рођен је у Деви (Румунија), 12. децембра 1907. године, у врло угледној, побожној и честитој породици, која је Цркви дала неколико својих врлих служитеља и која је због своје оданости Православљу и Српству у последњем рату претрпела велике жртве. — Основну школу и 4 разреда средњег образовања завршио је у Сентандреји (Мађарска) са одличним успехом, 5 разреда богословије са матуrom у Сремским Карловцима 1927. г. такође са одличним успехом, а Православни Богословски факултет у Београду 1931, на коме је 1940. г. докторирао из предмета Свето писмо Старог завета са старозаветном Библијском историјом и Археологијом.

После дипломирања на Богословском факултету, у жељи да помогне нашем живљу у Мађарској, пошао је тамо и почео службовати најпре у Сентандреји као канцелариста при Епархији будимској. Али пошто није добио дозволу за уписење, вратио се натраг у Југославију, где је постављен за суплента Реалне гимназије у Биљању, на којој је дужности остао до јесени 1936. Исте године, после претходнога избора од стране Савета Богословског факултета потврђен је за указног асистента Универзитета у Београду при катедри Светога писма Старог завета на Православном Богословском факултету. Почетком 1941. г. конкурисао је и био изабран за доцента, но услед избијања рата поступак је по овом конкурсу био обустављен, али нису биле обустављене многе невоље које је током рата морао поднјети. Тек, почетком 1947. године овај конкурс је био обновљен, а он буде поново биран и потврђен за доцента Универзитета а за исти предмет. Када је Богословски факултет Београдског универзитета издвојен 1952. г. из састава Универзитета и преузет од стране Српске цркве, професор Ердељан је без икаквог двоумљења прешао у својство доцента сада већ Богословског факултета СПЦ, иако су и њему као и другим колегама на факултету нуђени много повољнији финансијски услови да остану на Универзитету или да пређу на неки други посао. Исте године у јесен биран је и потврђен за ванредног професора, у ком својству је наставио свој неуморни рад све до своје смрти.

Године 1954. рукоположен је за ђакона, а нешто касније унапређен је у чин протођакона.

Још као студент био је запажен од стране својих професора као врло талентован и добар млад теолог, зато су његови наставници настојали свим силама да га доведу на факултет, упркос великим материјалним оскудицама, које су онда притискивале Универзитет па и Богословски факултет. И заиста ниоу се преварили, млади Ердељан брзо је израстао у одличног стручњака групе Библијске науке, а особито Светог писма Старог завета и Библијске археологије.

Као наставник био је веома педантан и дисциплинован. Његова предавања била су запажена и окупљала су велики број студената, не само теолога него и са других факултета. Трудио се да студентима пренесе своје огромно, енциклопедијско знање, и да их одушеви за свој позив. На испитима био је строг али правичан; зато и поред великог броја падања био је омиљен међу студентима. На та падања нико се није љутио, јер је желео да студенти сами одреде оцену која би адекватно одговарала знању кандидата. На Факултету, па и на другим местима, често се могао видети окружен групом студената са којима живо дискутује.

На самом Факултету био је прилично оптерећен, јер сем огромног материјала из свог предмета Светог писма Старог завета, Библијске историје и Археологије, које је требало да обради са студентима преко године, он је већ 20 година предавао и предмет Јеврејски језик, а неко време и предмет Црквено појање са Правилном. Из љубави према Факултету и студентима, све је те дужности са вољом савесно обављао.

Као човек био је искрен, отворен, без сплеткарења и задњих намера, упоран да брани своја убеђења, веома друштвен, увек готов да се нашао, па често и на свој рачун. Због тих особина међу колегама био је радо виђен и цењен и зато је неколико пута биран за декана Факултета.

Ван Факултета често је задуживан. Као члан Комисије Светог архијерејског синода СПЦ за превод Св. писма на савремени језик својим знањем и савесним радом много је допринео да превод буде бољи и поједини изрази добију право одговарајуће значење. Био је више пута члан делегације наше Цркве, које су са Патријархом или другим високим црквеним личностима чиниле посете другим православним црквама. Прожет дубоким познавањем библијских наука и Христових заповести о љубави између људи, екуменско расположење код њега је увек преовладавало. Исто тако, често је заступао нашу Цркву и Факултет на разним конгресима, конференцијама и симпозијумима, а нарочито радо је учествовао на стручним скуповима у земљи и иностранству, где је достојно представљао нашу Цркву, наш Факултет и теолошку науку. Ето на једном таквом скупу, преводиоца Библије, који се одржавао на Златибору на 10 дана раније, задесила га је и тешка болест, којој није могао одолети и која га је отргла из наше средине.

Још као богослов и студент често је боравио и летовао у фрушкогорским манастирима, где се на извору упознао са нашим лепим црквеним певањем. А пошто га је Бог био обдарио са изванредним слухом и гласом, лако је прихватио то певање, заволео, често практиковао и на генерације преносио. Уживао је глас најбољег позна-

ваоца црквеног певања међу теолозима. Кад је певао за певницом или касније као ђакон за време црквених богослужења, радо је био слушан. У кругу уметника, а нарочито певача, био је цењен и његова реч се уважавала.

Његови радови: Одељци о Слузи Господњем код пророка Исаије, Београд, 1941; Новопронађени свитци старозаветних и других књига у близини Јерихона (Зборник Православног богословског факултета I, 1950) и Супституција имена Божјег у Старом завету (Зборник Православног богословског факултета II, 1951), оцењени су од стручњака као „потпуно оригинални научни радови и као велики допринос богословској науци“. И све друго што је написао др Ердељан по квалитету заслужују велику пажњу, јер не само што у својим радовима показује дубоко познавање стручне литературе, него и потпуно самостално улажење у проблематику ствари о којима говори. Он није много писао, али што је написао, писао је савесно и са великом скрупулозношћу. Све проблеме из своје струке он је добро познавао и о сваком питању из своје области увек је био спреман да покаже огромну литературу, чије је прикупљање већ прелазило у хоби. Добро познавање неколико страних језика то му је омогућило.

Због свега овога, његова смрт болно је одјекнула на нашем Факултету, јер у њему губимо угледног свога члана, елитног научног сарадника и стручњака, а колеге и студенти пријатеља.

За нас он остаје појам нашег Факултета, у чијим аналима ће бити вечно забележен.

Др Благога Гардашевић

Сећања на покојног професора Ердељана:

† ПРОТОБАКОН ДР МИЛОШ ЕРДЕЉАН,

ванредни професор Богословског факултета у Београду

Нисам био у Београду, кад дође позив од Господа поч. Милошу Ердељану да се пресели у вечно станиште. На све оне који су му били блиски то је деловало врло поразно, са великим изненађењем. Наје могуће човеку да се меша у надлежност Вишњег, а судови Његови нису као судови човечји. Свако је одмах помислио — дошло је прерано. Онда када је био толико потребан — изненада оде, и остави велику празнину после њега. Својим знањем и радом био је толико потребан Цркви, а нарочито њеном Богословском факултету, на којем је тако предано и спремно служио знањем и добрим познавањем Јеврејског језика, и науке из Светог Писма Старог Завета.

Као још својег студента, за време његових студија на ондашњем Православном Богословском факултету Универзитета у Београду, упознао сам га добро, као врло доброг, вредног, преданог и одушевљеног ученика, пуног љубави према својој Православној вери и

Цркви. Са богомданим добрим музичким познавањем и лепим пријатним гласом нарочито се истицао у благољепију служења Богу, добрим појањем и познавањем црквеног правила и служења. Као врло вредног, способног, марљивог ученика одабрао сам га међу многим својим одличним и добрим ученицима, да ми буде помоћник у предавањима и научној раду, и евентуално наследник у предметима на катедри. После дипломирања, према својем пореклу и рођењу, јавио се у Сент Андреју ондашњем својем епископу будимском, покојном Зубковићу, који га је поставио у конзисторији за епархијског чиновника. У међувремену, ја сам га и без његовог знања изабрао у факултетском савету за својег асистента на факултету, провео његов избор и постављење за факултетског асистента. Разуме се, већ се после одличног дипломирања на факултету пријавио за израду докторске дисертације и спремање доктората. На моју писмену молбу покојни епископ Зубковић, пошто сам му изложио велику потребу нашег факултета, спремно је отпустио својег одличног чиновника, премда су тамошњи малобројни Срби били прекопотребни у његовој епархији, ценећи и потребе нашег факултета. Како је тако дошао у Београд, за мојег асистента, почео се вредно спремати у специјализацији код мене из Јеврејског језика и предмета Св. Писма Старог Завета. На послетку, положивши докторски испит са радом: „Одељци о слози Господњем код пророка Исаије“, изабран је и постављен за доцента из тих предмета на нашем Богословском факултету.

Добро савладавши своје предмете, са пуним познавањем и Јеврејског језика као и Библијске Историје са Археологијом, и осталих предмета који долазе у групу науке изучавања Св. Писма Старог Завета, могао је свуда и пред сваким, достојно да представља једног солидног стручњака и доброг познаваоца своје специјалности.

Његово протођаконско служење у цркви, где је сваким покретом и гестом показивао своју велику љубав према томе служењу, било је видљиви доказ милости Божије, која је над њим лебдела. И када изненада „Наиђе на њега страшни час смрти“ премда је још јуче са нама беседио, сетисмо се речи богонадахнутог песника који нас позива да њега „целујемо последњим целивањем“ и завапи-мо у молитви Господу да „са праведнима упокоји вернога служитеља својега“, и да сада са анђелским хорovima Херувима и Серафима, својим милозвучним гласом запоји небеску химну слављења Свевишњег Творца и Господа, величајући Га у Светињи Његовој и величанству славе Његове.

Својим познавањем и добрим знањем своје струке оставио је трајну успомену и у својој Цркви и на факултету, и добар пример многобројним студентским генерацијама са каквим одушевљењем и љубављу треба да служе својој Цркви и народу.

Молећи се за душу његову, Господару живота и смрти, да ње му дарује покој вечни у царству вечности.

Бог да му душу прости. Слава му и хвала, јер је на својем факултету оставио трајан спомен.

*Др Душан Глумац
професор Универзитета у Београду*